

***Ревенко Дарина Олександрівна**
студентка, спеціальність «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)
Науковий керівник: **Калуга Володимир Федорович**,
доктор філософських наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ КОГЕРЕТНОСТІ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗМІН ТА ДИПЛОМАТІЇ

Геополітичні зміни ХХІ століття суттєво вплинули на міжнародні відносини, зробивши їх більш складними та багатовимірними. Світ більше не є

біполярним чи однополярним, як це виглядало або було прийнято вважати до завершення так званої Холодної війни, пов'язаної насамперед з «падінням Берлінської стіни». Сьогодні міжнародна система характеризується багатополарністю, де ключову роль відіграють не лише традиційні великі держави, зокрема США, колишній Радянський Союз, нині Російська Федерація, а також останнім часом Китай, а й інші потужні гравці, такі як ЄС та решта представники так званої великої 20-ки, а також інші регіональної ваги гравці. Така зміна світового порядку суттєво трансформувала дипломатію, зробивши її більш гнучкою, адаптивною та багатовекторною.

У сучасних умовах дипломатія розвивається в кількох напрямках. По-перше, держави все частіше використовують багатовекторну політику, тобто намагаються балансувати між різними центрами сили, щоб уникнути надмірної залежності від одного геополітичного партнера. По-друге, набуває важливості концепція "м'якої сили", коли країни просувають свої інтереси через культуру, освіту, інформаційні технології та міжнародні гуманітарні ініціативи. По-третє, значний вплив на дипломатію справляє розвиток цифрових технологій, зокрема соціальних мереж, які стали новим засобом ведення переговорів, поширення інформації та впливу на міжнародну громадську думку. Крім того, у зовнішній політиці зростає значення неурядових організацій, експертних спільнот та бізнесу, що свідчить про перехід від традиційної державоцентричної дипломатії до більш децентралізованої моделі міжнародних відносин.

У світі великих геополітичних гравців особливу роль відіграють малі держави. Вони стикаються з низкою викликів, серед яких обмежені ресурси, залежність від військових та економічних гарантій з боку великих держав, а також необхідність маневрування між світовими центрами сили. Однак вони мають і певні переваги, зокрема гнучкість у зовнішній політиці, можливість бути нейтральними посередниками у конфліктах та активне використання дипломатії як головного інструменту впливу. Стратегії малих держав можуть включати нейтралітет (як у випадку Швейцарії), активну участь у міжнародних організаціях (наприклад, країни Балтії в ЄС та НАТО), регіональну інтеграцію (як у межах АСЕАН) та економічну дипломатію, спрямовану на залучення інвестицій та розвиток торгівлі. Прикладом успішної дипломатії малої держави є Катар, який, попри свої невеликі розміри, активно виступає посередником у міжнародних конфліктах, використовує інформаційні ресурси (Al Jazeera) та зміцнює свій вплив через спортивні ініціативи, як-от проведення Чемпіонату світу з футболу 2022 року.

Водночас сучасні міжнародні відносини залишаються висококонфліктними. Причинами цього є геополітична конкуренція між великими державами, боротьба за ресурси, етнічні та релігійні суперечності, а також нові форми конфронтації, зокрема гібридні війни, кібератаки та інформаційні війни. В таких умовах дипломатія відіграє ключову роль у запобіганні та врегулюванні конфліктів. Це досягається через переговори, посередництво, застосування санкцій та економічних стимулів, культурну дипломатію та механізми раннього попередження. Прикладами успішного дипломатичного врегулювання є Іранська ядерна угода 2015 року, яка була досягнута завдяки багатостороннім

переговорам, а також мирний процес у Колумбії, що завершив п'ятдесятирічний конфлікт за посередництва Норвегії та Куби.

Отже, геополітичні зміни зробили дипломатію ще важливішим інструментом у міжнародних відносинах. У багатополлярному світі вона стає більш динамічною та різноманітною, включаючи цифрові технології, м'яку силу та залучення нових акторів. Малі держави, хоч і мають менші ресурси, можуть ефективно просувати свої інтереси через активну дипломатичну діяльність, а сама дипломатія залишається головним механізмом для запобігання конфліктам і стабілізації світового порядку.

Література:

1. Багатостороння дипломатія як чинник урегулювання міжнародних конфліктів і кризових ситуацій. URL: https://www.researchgate.net/publication/338994244_Bagatostoronna_diplomatia_ak_cinnik_ureguluvanna_miznarodnih_konfliktiv_i_krizovih_situacij
2. Еволюція сучасної моделі дипломатії. URL: https://doaj.org/article/c8728dbd41ef4135a16bbfc5d5183c36?utm_source=chatgpt.com
3. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2009. 352 с.
4. Україна як поле зіткнення світових геополітичних гравців. URL: <https://glavcom.ua/columns/tarasvoznyak/124184-ukrajina-jak-pole-zitknennja-svitovih-geopolitichnih-gravtsiv.html>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.